

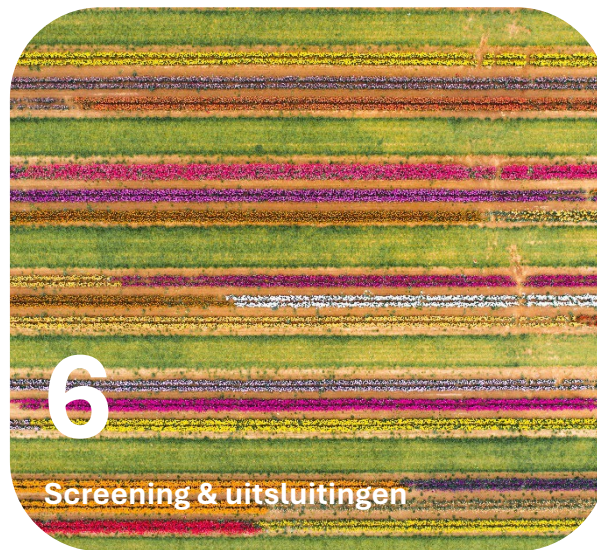


2024

flexsecurity
pensioen

Jaarverslag Verantwoord Beleggen

Inhoudsopgave





1 | KERNPUNTEN & VOORUITBLIK



Kernpunten 2024

Broeikasgasreductie

25%

minder broeikasgasemissie (scope 1 & 2) van de gemeten portefeuille ten opzichte van de 'grijze' marktbenchmarks.

Bijdrage aan de duurzame ontwikkeldoelen waar we ons op focussen

(bijdrage van de meetbare portefeuille)

€ 218 miljoen
positieve bijdrage

€ 104 miljoen
negatieve bijdrage

Best-in-class beleggen

18%

van de extern vermogensbeheerders waar het pensioenfonds in belegt hanteert een **best-in-class** methodiek.

Actief eigenaarschap

70%

van de extern vermogensbeheerders waar het pensioenfonds in belegt doet aan actief eigenaarschap.

€ 669 miljoen

beheerd vermogen. In de **bijlagen** is een volledig overzicht van de beleggingen van het pensioenfonds opgenomen.

Screening & uitsluitingen



Controversiële wapens



Tabak



Sanctielijsten, schenders van UN Global Compact principes & OESO-richtlijnen. Ondernemingen met een ESG-rating op niveau CCC



Kolen



Olie uit teerzanden

....Hier willen wij niet in beleggen!





Overzicht en vooruitblik

Stichting Pensioenfonds Flexsecurity (Flexsecurity) wil dat zijn beleggingen bijdragen aan een duurzame samenleving.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (**MVB**) is voor ons daarom al geruime tijd een vanzelfsprekendheid. Wij houden in ons beleggingsbeleid rekening met mens, milieu en maatschappij en willen daarmee aansluiten bij de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties.

Bij het bepalen van onze duurzaamheidsdoelen, hebben we aan onze deelnemers gevraagd naar wat zij belangrijk vinden. Hieruit blijkt dat alle drie de deelgebieden (milieu, sociaal en governance) binnen **ESG** als belangrijk beschouwd worden.

Voor u ligt het jaarverslag van Flexsecurity over maatschappelijk verantwoord beleggen, dat zoals gebruikelijk terugkijkt op 2024 en vooruitblik op wat komen gaat in 2025. Het pensioenfonds is al goed op weg, maar ziet dat er ook nog genoeg te doen is.

Momenteel ondergaat de wereld snelle en abrupte veranderingen. Het pensioenfonds wordt geconfronteerd met een enorm veranderende politieke wereldorde en groeiende verdeeldheid over duurzaamheid, terwijl de wereld het afgelopen jaar getuige is geweest van extreme weersomstandigheden en hun desastreuze gevolgen. De doelen van het Parijs Akkoord lijken steeds verder buiten bereik te raken.

Tegen deze achtergrond houdt het pensioenfonds zijn hoofd koel door vast te houden aan waar het in gelooft: dat een duurzaam beleggingsbeleid een belangrijke bijdrage kan leveren aan het streven naar (maatschappelijke) waardecreatie op de lange termijn.

Klimaatprestaties

Vanuit de Nederlandse invulling van het klimaatakkoord wordt de financiële sector gevraagd om de opwarming van de aarde te beperken tot +1,5C. Het pensioenfonds meet en vergelijkt haar uitstoot met een reductie van de langetermijn-CO₂-intensiteit van gemiddeld 7% per jaar.

In 2024 heeft het pensioenfonds in lijn met voorgaande jaren verschillende acties genomen om de doelen te bereiken en uitstoot te verlagen: een aanzienlijk deel van de stem- en engagementactiviteiten waren gericht op klimaatzaken, er wordt belegt in bedrijven die een positieve bijdrage leveren aan het klimaat via **SDG**-beleggingen en in groene staatsobligaties, en wordt er minder belegt in bedrijven met substantiële negatieve activiteiten op het klimaat. De aandacht voor het thema klimaat zullen we in 2025 voortzetten.

Sociale en governance aspecten

Flexsecurity heeft in 2024 naast klimaat ook aandacht gehad voor sociale en governance aspecten. Het fonds heeft hier onder andere aandacht aanbesteed door middel van uitsluitingen, stemmen en het voeren van dialogen. De aandacht voor de sociale en governance thema's zullen we in 2025 voortzetten.

Het monitoren van duurzaamheidsrisico's met KRI's

In het afgelopen jaar hebben we vooruitgang geboekt in het monitoren van risico's met betrekking tot de beleggingen en duurzaamheidsdoelstellingen met behulp van KRI's.

Een KRI (Key Risk Indicator) is een meetbare waarde die inzicht geeft in de operationele risico's die een organisatie loopt. In het kader van **ESG**-risicobeheer worden KRI's gebruikt om materiële duurzaamheidsrisico's te meten. Deze indicatoren helpen bij het vroegtijdig signaleren van verhoogde risico's, zodat er tijdig maatregelen genomen kunnen worden om daadwerkelijke verliezen te voorkomen of te verkleinen.

Duurzame wet- en regelgeving: SFDR

Het afgelopen jaren heeft het pensioenfonds voldaan aan de SFDR-wetgeving die in 2022 werd geïntroduceerd. Als aanvulling op het reguliere jaarverslag heeft het pensioenfonds gedetailleerde informatie verstrekt over de duurzaamheidskenmerken van de beleggingsportefeuille. Deze documentatie omvat hoe duurzaamheidsrisico's worden geïntegreerd in het beleggingsproces, de duurzaamheid van het financiële product, en





de belangrijkste nadelige effecten (PAI) van de beleggingen op duurzaamheidsfactoren. Dit zal het pensioenfonds de komende jaren ook blijven doen.

Aandelen SDG-benchmarks

Het pensioenfonds heeft in 2024 de beleggingsfondsen binnen aandelen geëvalueerd, die passief worden beheerd op basis van SDG-maatwerkbenchmarks. Specifiek evalueerden we of de beleggingsfondsen en de benchmarks voldeden aan de verwachtingen en welke bijdrage op het gebied van duurzaamheid dit heeft opgeleverd. De conclusie van de evaluatie was wel dat de relatief grote actieve positionering van individuele bedrijven, ten opzichte van de brede benchmark, een relatief grote invloed had op de resultaten en zijn aanpassingen aan de benchmarks uitgewerkt. Deze aanpassingen verlagen het actieve risico, en daarmee het relatief performance risico, en resulteren in betere diversificatie, zonder dat dit ten koste gaat van de MVB-doelstellingen. De aanpassingen zijn per eind februari 2025 in de aandelenbenchmarks en de betreffende beleggingsfondsen doorgevoerd.





1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | **MVB overtuigingen & aanpak**

3 | Sturen op broeikasgasreductie

4 | Sturen op duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

2 | MVB OVERTUIGINGEN & AANPAK





MVB overtuigingen & aanpak

MVB overtuigingen

Het MVB-beleid van Flexsecurity ligt in het verlengde van de beleggingsdoelstellingen die het pensioenfonds heeft geformuleerd. Deze zijn gericht op het behalen een stabiel en maximaal rendement op de lange termijn tegen een aanvaardbaar risico. Waar mogelijk wordt het pensioenfondsvermogen ingezet om een bijdrage te leveren aan milieu, maatschappij en goed ondernemingsbestuur, zonder dat dit ten koste gaat van de beleggingsdoelstelling. Hierbij worden alle drie deelgebieden binnen **ESG** als even belangrijk beschouwd.

Naar aanleiding van het deelnemersonderzoek en in afstemming met de werkgever en het verantwoordingsorgaan is besloten de volgende duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties (**SDG's**) specifieke aandacht te geven:

- SDG 3: Goede gezondheid & welzijn
- SDG 7: Betaalbare en duurzame energie
- SDG 8: Eerlijk werk en economische groei
- SDG 13: Klimaatactie

Daarnaast hebben we als thema het bevorderen van goed ondernemingsbestuur. Een uitgebreide toelichting waarom het pensioenfonds deze standpunten belangrijk vinden en hoe de interne organisatie rondom MVB is georganiseerd is te vinden in het **MVB-beleid** op onze website.

MVB risicobeheercyclus

Duurzaamheid is een integraal onderdeel van de **beleggingscyclus**. We houden hierbij rekening met duurzaamheidsrisico's, waaronder financiële, reputationele en operationele risico's. Deze risico's worden nauwkeurig geëvalueerd en beheerd tijdens elke fase van de **risicobeheercyclus**.

Op basis van de geïdentificeerde risico's, maakt Flexsecurity gerichte beleggingskeuzes. Het streven is om te investeren in lijn met de MVB-doelstellingen en de risicotolerantie. Dit met zo min mogelijk concessies op belangrijke beleggingsaspecten zoals rendement en diversificatie. Een verdere toelichting op de risicobeheercyclus van Flexsecurity staat beschreven in het MVB-beleid.

MVB-instrumenten om onze duurzaamheidsdoelstellingen te behalen

Om onze MVB-doelstellingen te behalen maken we gebruik van de volgende instrumenten.

Sturen op duurzaamheidsthema's

Flexsecurity wil beleggen in oplossingen die positief bijdragen aan de duurzaamheidsthema's. Dit doet het door zich te richten op beleggingen die bijdragen aan de door het pensioenfonds gekozen

SDG's. Bij het selecteren van deze beleggingen kijkt het pensioenfonds naar de volgende criteria:

- De belegging draagt bij aan verdere verduurzaming van de portefeuille en de MVB-doelen van het pensioenfonds;
- De belegging resulteert niet in een verslechtering van het risico/rendementsprofiel; en
- De belegging past binnen het risicobeheer van Flexsecurity.

Daarnaast willen we voorkomen dat onze beleggingen negatieve impact hebben op verschillende duurzame onderwerpen. Wij houden daar rekening mee in de selectie van beleggingen en monitoren dit regelmatig.

MVB-integratie

In het gehele beleggingsproces van het fonds nemen we MVB aspecten mee. Bij het selecteren van externe vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen houdt Flexsecurity dan ook rekening met hoe zij duurzaamheid in hun beleggingsproces integreren. Het is belangrijk dat duurzaamheid een geïntegreerd onderdeel is van de aanpak van deze partijen. Daarbij wordt bijvoorbeeld gekeken of de beleggingsfondsen een **Best-in-Class** methode hanteren; of gebruikmaken van **duurzame benchmarks**; of een CO₂e-reductiepad volgen, of onze duurzaamheidsthema's voldoende aandacht krijgen en waar relevant of de vermogensbeheerder een stem- en engagementbeleid hebben.



Actief aandeelhouderschap

Dialog We voeren via de fiduciair vermogensbeheerder de dialoog met bedrijven en externe vermogensbeheerders om de klimaatverandering onder de aandacht te brengen en de algemene standaarden binnen een bedrijfstak of keten te verbeteren. Voor sommige dialogen werkt de fiduciair vermogensbeheerder samen met andere partijen (bijvoorbeeld **Platform Living Wage Financials**, **Nature Action 100** en **Climate 100+**). Ook voert Flexsecurity een dialoog met bedrijven via de externe vermogensbeheerders.

Stemrecht We oefenen ons stemrecht via de externe vermogensbeheerders uit om duidelijk te maken wat wij vinden van de manier waarop ondernemingen in onze portefeuilles met MVB-kwesties omgaan.

Class Actions Als actieve aandeelhouder komen we samen met andere beleggers in actie bij (vermoeden van) wanbestuur, zoals fraude, corruptie en omkoping binnen een bedrijf. Voor **class actions** hebben we de externe vermogensbeheerders dan wel de fiduciaire vermogensbeheerder gedelegeerd om hier vervolg op te geven. Deze partijen hanteren een beleid dat gericht is op het bieden van herstel en/of verhaal aan benadeelden, erop gericht is om de governance van de betreffende onderneming te verbeteren en om belangenconflicten te beheersen. Dit wordt door ons vastgesteld bij de managersselectie.

Screening

De bedrijven waarin we beleggen moeten voldoen aan de Global Compact Principles (**UNGCP**) en de **OESO-richtlijnen**. Deze richtlijnen zijn opgesteld door de Verenigde Naties en hebben betrekking op het naleven van kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsrechten, milieu en (anti-)corruptie. Indien

we constateren dat een van onze (sub)portefeuilles direct belegt in bedrijven die handelen in strijd met deze principes, gaan we via de fiduciaire vermogensbeheerder in dialoog met deze bedrijven. Daarnaast screent de fiduciair vermogensbeheerder ook op onze andere uitsluitingscriteria (zie onderstaand).

Uitsluitingen

Wij willen alleen beleggen in bedrijven en/of landen die voldoen aan de MVB-overtuigingen van Flexsecurity. Daarom sluiten we bedrijven uit die de grootste negatieve impact hebben op het klimaat binnen hun sector. Daarnaast worden bedrijven en landen uitgesloten die betrokken zijn bij ernstige schendingen van mensenrechten en andere ethische criteria. Een uitgebreidere toelichting is te vinden in Hoofdstuk 6.





1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | MVB overtuigingen & aanpak

3 | **Sturen op broeikasgasreductie**

4 | Sturen op duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen



3 | STUREN OP BROEIKASGAS REDUCTIE





Onderweg naar Parijs: bijdragen aan het terugdringen van de uitstoot

Flexsecurity streeft ernaar om voldoende bijdrage te leveren aan SDG 7 (Betaalbare en duurzame energie) & SDG 13 (Klimaatactie). Hiervoor kijkt het fonds onder andere naar **het Akkoord van Parijs** om de uitstoot van de schadelijke broeikasgassen (CO₂e) wereldwijd terug te dringen en daarmee de negatieve impact op het klimaat te beperken.

Flexsecurity richt zich op drie hoofdzaken:

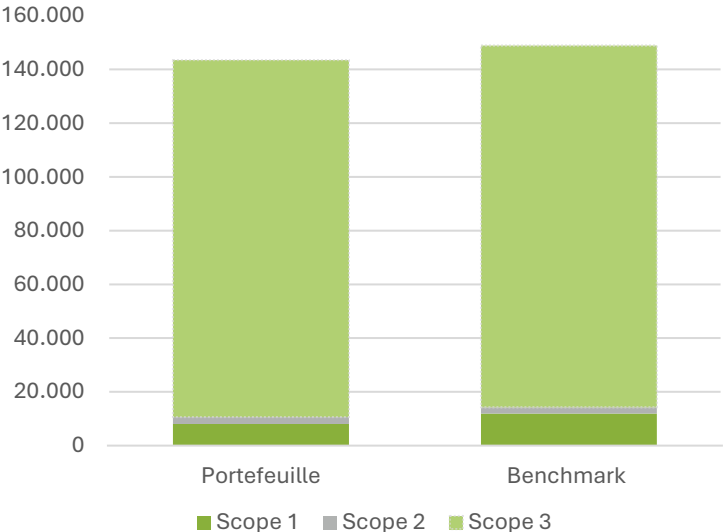
- Bijdrage aan SDG 7 & 13 o.a. middels het reduceren van de **CO₂e** in de portefeuille;
- Inzicht hebben in de blootstelling naar mogelijke ‘**stranded assets**’; en
- Het vermijden van beleggingen in CO₂e-intensieve bedrijven zoals kolenmijnen en teerzandolie.

De tabel en figuur op deze pagina tonen de emissie van bedrijven in de meetbare beleggingsportefeuille gedurende 2024 en laten zien hoe de portefeuille heeft gepresteerd ten opzichte van de brede

markt (benchmark). De benchmark is gebaseerd op de portefeuilleallocatie van het pensioenfonds, waarbij wordt gerekend met ‘grijze’ marktbenchmarks zonder integratie van duurzaamheid.

Qua emissies wordt onderscheid gemaakt in scope 1, 2 en 3. Scope 1 betreft directe emissies van broeikasgassen door eigen bronnen binnen de organisatie. Scope 2 omvat indirecte emissies van broeikasgassen, veroorzaakt door de opwekking van ingekochte en verbruikte elektriciteit of warmte. Scope 3 omvat indirecte emissies veroorzaakt door bedrijfsactiviteiten van andere organisaties in de productieketen. Het betreft dan uitstoot door bronnen die niet in het bezit zijn van de eigen organisatie en waar ze ook geen directe invloed op kan uitoefenen.

De tabel laat zien dat de beleggingen van het pensioenfonds beduidend minder CO₂e hebben uitgestoten ten opzichte van de brede markt. In **bijlage V** is een toelichting opgenomen hoe de emissiedata tot stand is gekomen.



Figuur 1. Absolute CO₂ emissies (in tonnen) van de meetbare beleggingsportefeuille in 2024 vergeleken met de benchmark. De benchmark is opgebouwd uit de standaard benchmark per beleggingscategorie zonder duurzaamheidsoverwegingen. Bijlage I bevat een overzicht van de beleggingen waarvoor CO₂-emissies worden berekend. Bron: ISS

Metriek	Eenheid	2024			2023		
		Portefeuille	Benchmark	Vershil	Portefeuille	Benchmark	Vershil
Coverage	weging op basis van marktwaarde	65%	100%		99%	99%	
Scope 1 & 2 emissie	ton CO ₂ e	10.633	14.267	-25%	13.458	17.640	-24%
Scope 1, 2 & 3 emissie	ton CO ₂ e	143.474	148.898	-4%	164.374	182.753	-10%
Relatieve CO ₂ e voetafdruk	ton CO ₂ e (scope 1 & 2) per euro mln.	30	42	-29%	46	58	-21%

Tabel 1. CO₂ -emissies (absoluut en relatief) van de meetbare beleggingsportefeuille en de benchmark in 2023 en 2024, inclusief het procentuele verschil hiertussen. De informatie is uitgesplitst naar scope 1, scope 2 en scope 3. De dekking (coverage) geeft het percentage beleggingen weer waarvan de CO₂-data beschikbaar was. Bijlage I bevat een overzicht van de beleggingen waarvoor CO₂-emissies worden berekend. Bron: ISS



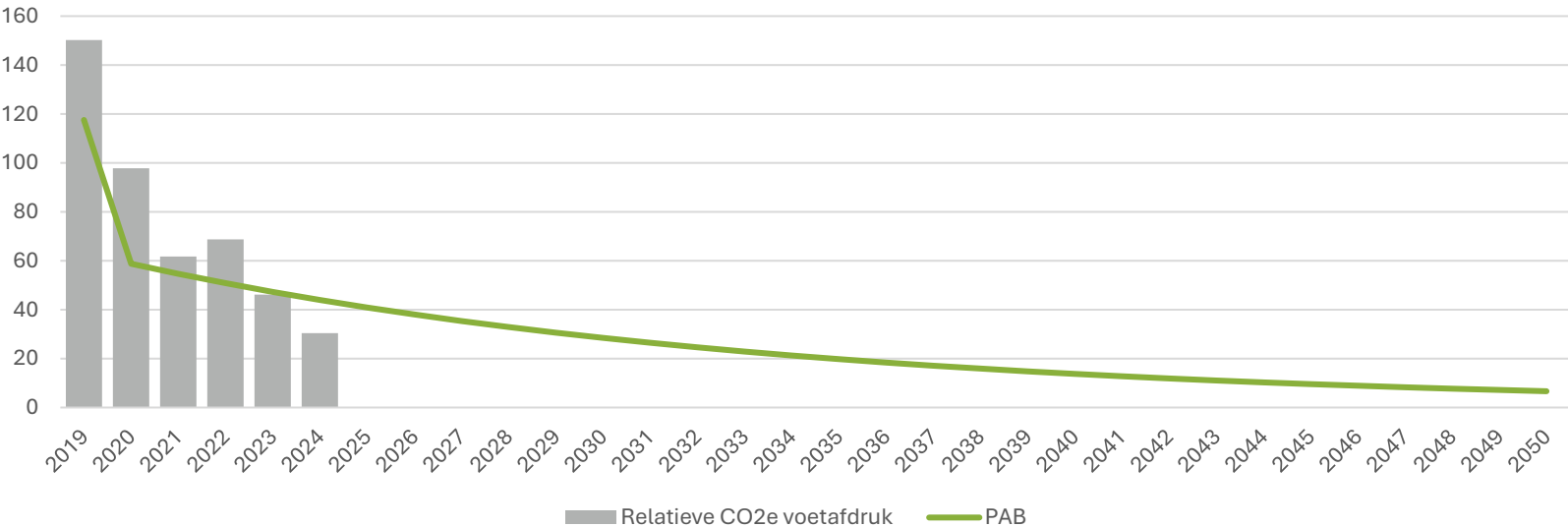


Relatieve CO₂e voetafdruk van de beursgenoteerde portefeuille

Flexsecurity streeft ernaar om voldoende bijdrage te leveren aan SDG 7 (Betaalbare en duurzame energie) & SDG 13 (Klimaatactie). Daarom vergelijken wij onze uitstoot met het pad van de Paris Aligned Benchmark (PAB).

Figuur 2 laat zien hoe de relatieve CO₂e voetafdruk van het beursgenoteerde deel van de portefeuille zich heeft ontwikkeld vanaf 2019. Ook wordt de ontwikkeling van het PAB reductiepad van 2019 tot 2050 getoond, waarbij als startpunt de relatieve CO₂e voetafdruk van de portefeuille met grijze (niet duurzame) benchmarks wordt gehanteerd.

De grafiek laat zien dat de relatieve CO₂e voetafdruk van de beursgenoteerde beleggingsportefeuille voorloopt op het reductiepad van de PAB.



Figuur 2. De staven toont de relatieve CO₂-voetafdruk (per miljoen euro geïnvesteerd) van de meetbare beleggingsportefeuille van begin 2019 tot en met eind 2024. Als startpunt is in 2019 de standaard benchmark zonder duurzaamheidsdoelstellingen genomen. De benchmarklijn geeft het reductieplan van de Paris Aligned Benchmark weer van 2019 tot 2050. Bijlage I bevat een overzicht van de beleggingen waarvoor CO₂-emissies worden berekend. Bron: ISS

Financiële impact door fysieke klimaatrisico's

Als de wereldwijde klimaatdoelstellingen niet worden behaald, kan het aantal overstromingen, droogtes en stormen toenemen. Het pensioenfonds heeft een inschatting gemaakt van de mogelijke financiële gevolgen hiervan. Een analyse van het beursgenoteerde deel van de beleggingsportefeuille, op basis van data van ISS, laat zien dat fysieke klimaatrisico's kunnen leiden tot een verlies van circa € 1,7 miljoen (circa 0,2% is van de beursgenoteerde beleggingen). Dit risico komt met name door de beleggingen in de sectoren Discretionaire Consumptiegoederen (18%), Industrieel (15%) en Informatie Technologie (11%).

Metriek	Eenheid	Portefeuille
Financiële impact in beursgenoteerde portefeuille	in € miljoen	1,7
Financiële impact	in % van de beursgenoteerde portefeuille	0,2%
Top 3 van sectoren waarbinnen het risico zich manifesteert	GICS sectoren	1. Discr. Consumptiegoederen (18%) 2. Industrieel (15%) 3. Informatie Technologie (11%)

Tabel 2: analyse uitgevoerd op het meetbare deel van de beleggingsportefeuille per eind 2024. Bijlage I bevat een overzicht van de beleggingen waarvoor de fysieke klimaatrisico's worden berekend. Bron: ISS





1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op broeikasgasreductie

4 | Sturen op duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

4 | STUREN OP DUURZAAMHEIDS THEMA'S





Sturen op duurzaamheidsthema's

Voor beleggingen op de beurs kijkt het pensioenfonds vooral naar de positieve en negatieve bijdrage van de beleggingen op de SDG 3: Goede gezondheid & welzijn, SDG 7: Betaalbare en duurzame energie, SDG 8: Eerlijk werk en economische groei en SDG 13: Klimaatactie. Daarnaast hebben we als thema het bevorderen van goed ondernemingsbestuur.

Voor de alternatieve beleggingen zoals hypotheekleningen, niet-genoteerd vastgoed en onderhandse leningen kijkt het pensioenfonds naar andere indicatoren, passend bij onze duurzaamheidsthema's.

SDG-bijdrage van de beursgenoteerde portefeuille

In de beursgenoteerde portefeuille worden alle beleggingen in aandelen, bedrijfsobligaties en geldmarktfondsen beoordeeld op hun **SDG-bijdrage**. Figuur 3 laat zien welke positieve en negatieve bijdrage van de beursgenoteerde portefeuille van Flexsecurity heeft op de focus SDG's.

In totaal heeft de beursgenoteerde portefeuille een netto bijdrage op de focus SDG's geleverd van €113 miljoen.

Hoewel onze beleggingen netto een positieve bijdrage leveren aan de focus SDG's, benadrukt de hoeveelheid negatieve bijdrage het belang van verdere verduurzaming binnen onze portefeuille.



Figuur 3. De grafiek toont de positieve, negatieve en netto bijdrage in € van de meetbare portefeuille. De benchmark is opgebouwd uit de standaard benchmark per beleggingscategorie zonder duurzaamheidsoverwegingen. Bijlage I bevat een overzicht van de beleggingen waarvoor CO₂-emissies worden berekend. Bron: ISS

Groene staatsobligaties voor een positieve bijdrage aan het klimaat

Een deel van de beleggingsportefeuille is belegd in staatsobligaties van stabiele landen zoals Nederland, Duitsland en Frankrijk. Het geldt dat deze landen ophalen met deze staatsobligaties kan in principe voor alle doeleinden worden gebruikt. In het geval van een **groene obligatie**, mag de opbrengst van de obligatie uitsluitend worden gebruikt om specifieke duurzame milieuprojecten te financieren. Op dezelfde wijze bestaan er **sociale** en **duurzame obligaties**.

Het pensioenfonds belegt in dergelijke staatsobligaties. Per eind 2024 was circa 20% (€21 miljoen) van alle staatsobligaties in het staatsobligatiemandaat een groene, sociale of duurzame obligatie.

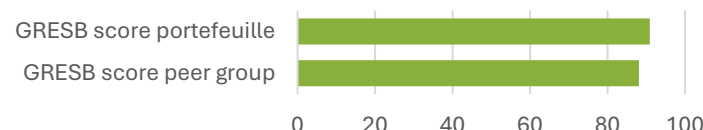


Verduurzamen van vastgoed

De vastgoedsector is de afgelopen jaren steeds meer gericht op duurzaamheid. Gebouwen worden energie-efficiënter gemaakt met slimme technologieën en er is aandacht voor CO₂-reductie. Duurzame energiebronnen worden geïntegreerd in gebouwen. Deze ontwikkelingen dragen bij aan een milieuvriendelijkere en toekomstbestendige vastgoedsector, met economische voordelen voor eigenaren en gebruikers.

Naast klimaatgerelateerde aspecten richt de vastgoedsector zich steeds meer op sociale aspecten van MVB. Er is aandacht voor het creëren van inclusieve gemeenschappen, betaalbaar wonen, toegankelijkheid voor mensen met een beperking en het stimuleren van lokale werkgelegenheid. Dit draagt bij aan een sociaal verantwoorde en gezonde samenleving.

Bij het selecteren van vastgoedfondsen houdt Flexsecurity rekening met deze duurzaamheidsaspecten. Flexsecurity richt zich met name op duurzaamheidsscores zoals de Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB).



Figuur 4. De gemiddelde GRESB-duurzaamheidsscore per eind 2024 voor de niet-genoteerde vastgoedbeleggingen in de portefeuille versus de peer group. De peer group is samengesteld op basis van vergelijkbare vastgoedfondsen, gesorteerd op locatie en type eigendom, met een minimum van zes vastgoedfondsen.

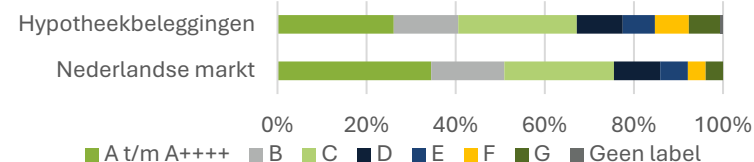
Gemiddeld hebben de niet-genoteerde vastgoedbeleggingen in de portefeuille van Flexsecurity een GRESB score van 91. Dit is hoger (beter) dan vergelijkbare vastgoedfondsen (88).

Focus op klimaat binnen hypotheek

We beleggen ook in Nederlandse hypotheekfondsen. Flexsecurity vindt het belangrijk om ook via deze beleggingen een positieve bijdrage te leveren aan het klimaat. Dit kan bijvoorbeeld door het aanbieden van **duurzaamheidsdepots**. We letten erop dat deze depots actief worden aangeboden. Ook is het wenselijk als hypotheekbeheerders tools aanbieden aan hun klanten om hen te helpen bij het verduurzamen van hun huis, zoals kosten-baten analyses voor duurzame investeringen en hulp bij het vinden van geschikte aannemers en installateurs.

Een belangrijke metriek waarop de duurzaamheid van een hypotheekbeheerder wordt gemeten is het energielabel van de woningen waaraan de hypotheek is gekoppeld. Onderstaande grafiek toont de energielabelverhouding van de portefeuille ten opzichte van de brede Nederlandse markt. Hieruit valt te concluderen dat onze hypotheekbeleggingen van het pensioenfonds minder duurzaam zijn vergeleken met de Nederlandse markt. Op dit moment spreken we via de fiduciair vermogensbeheerder veel met de externe hypotheekbeheerders over wat zij kunnen doen op het gebied van duurzaamheid. Op dit vlak worden geleidelijk verdere stappen gezet.

Energielabelverhouding portefeuille vs. de Nederlandse markt



Figuur 5. Energielabels van woningen gekoppeld aan hypotheek in de portefeuille per eind 2024 (in percentages) vergeleken met de meest recente data van de algemene Nederlandse markt (per eind 2023). Bron: Compendium voor de Leefomgeving (CLO).

Duurzaamheid binnen directe leningen

Het Fonds belegt in directe onderhandse leningen (Direct Lending) met behulp van gespecialiseerde vermogensbeheerders.

Binnen de categorie spelen duurzaamheidsaspecten een belangrijke rol. De Direct Lending pool beheerder onderzoekt of een aanvraag voor een lening mogelijk afgewezen moet worden vanwege duurzaamheidsrisico's, of dat de positieve bijdrage op een van onze duurzaamheidsthema's juist een extra reden is om de lening aan te gaan.

Als onderdeel van de leenvoorwaarden worden steeds vaker concrete afspraken over duurzaamheidsdoelstellingen gemaakt. Deze zijn ontworpen om bedrijven te stimuleren om hun duurzaamheidsprestaties te verbeteren op vooraf vastgestelde doelstellingen.

Om bedrijven te stimuleren deze doelstellingen te halen, bieden Direct Lending beheerders hun kredietnemers financiële prikkels in de vorm van een korting op de rentelast. Als een portefeuillebedrijf voldoet aan de afgesproken duurzaamheidsdoelstellingen, kan de te betalen rente bijvoorbeeld met 0,05% of 0,10% dalen.



1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op broeikasgasreductie

4 | Sturen op duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

5 | MVB-INTEGRATIE & ACTIEF EIGENAARSCHAP





MVB-integratie & actief eigenaarschap voor een duurzame basis

Met Best-in-class beleggen de duurzame bedrijven selecteren

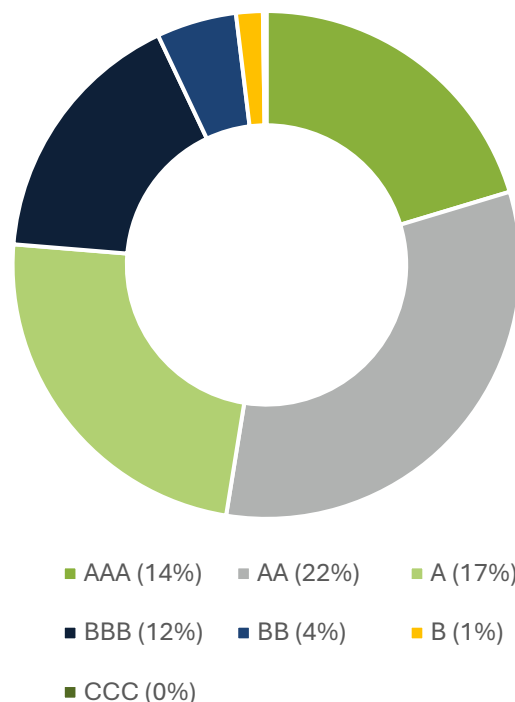
De aandelen- en bedrijfsobligatiebeleggingen zijn gedeeltelijk ingevuld volgens een 'best-in-class' aanpak. Hiermee streeft Flexsecurity ernaar alleen te beleggen in ondernemingen die goed scoren op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Goed ondernemingsbestuur is daarvan een belangrijk onderdeel.

De selectie van ondernemingen die goed scoren op MVB-gebied wordt bepaald op basis van 'ESG-ratings'.

De ESG-rating is een belangrijke indicator bij de keuze met welke bedrijven een gesprek wordt gevoerd om te werken aan hun duurzaamheid. Aan de hand van het Best-in-Class beleid worden bedrijven met lagere ratings uit de portefeuille verwijderd.

18% van de beleggingsinstrumenten waarin het pensioenfonds is belegd hanteert een Best-in-Class beleid.

Figuur 6 laat zien dat het aantal beleggingen met een lage ESG-rating (B of CCC) zeer beperkt is.



Figuur 6. ESG-beoordelingen van beleggingen in de meetbare portefeuille per eind 2024. Bijlage I bevat een overzicht van de beleggingen waarvoor CO₂-emissies worden berekend. Bron: MSCI.

In gesprek met bedrijven voor een duurzamere wereld

Flexsecurity gaat de dialoog aan met bedrijven om aan te geven wat we belangrijk vinden. We willen op deze manier bedrijven aansporen om positieve veranderingen te realiseren. Deze gesprekken worden ook wel **engagement** genoemd.

De engagement-activiteiten worden op drie verschillende lagen gevoerd:

1. engagement met bedrijven via de fiduciair vermogensbeheerder van het pensioenfonds;
2. engagement met externe vermogensbeheerders via de fiduciaire vermogensbeheerder van het pensioenfonds;
3. engagement met bedrijven via de beheerders van de beleggingsfondsen waarin het pensioenfonds belegt;

1. Engagement met bedrijven door de fiduciair vermogensbeheerder

Het **fiduciair vermogensbeheer** van het pensioenfonds is uitbesteed aan Van Lanschot Kempen. Naast algemeen vermogensbeheer ondersteunen zij het pensioenfonds in het integreren van duurzaam beleggen, waar engagement deel van uitmaakt.

In 2024 is de fiduciair vermogensbeheerder in gesprek gegaan met een aantal bedrijven in de beleggingsportefeuille. In samenwerking met andere beleggers zijn zij met in totaal 131 bedrijven een dialoog aangegaan. Niet al deze bedrijven zitten nu in onze portefeuille.



Bijlage II toont een overzicht van de engagements die zijn uitgevoerd door de fiduciair vermogensbeheerder namens het pensioenfonds, per onderwerp (Ecologie, Sociaal, Governance).

Het pensioenfonds is via de fiduciair vermogensbeheerder tevens aangesloten bij Climate Action 100+. Via dit samenwerkingsverband gaat een grote groep vermogensbeheerders en eigenaren de dialoog aan met bedrijven in CO₂-intensieve sectoren. Het gaat om 166 bedrijven die verantwoordelijk zijn voor 80% van de wereldwijde industriële emissie.

Het doel is om de opwarming van de aarde te beheersen en de transitie te maken naar een klimaatneutrale economie. Climate Action 100+ wil het bestuurlijk raamwerk van bedrijven verbeteren, en de manier waarop zij over klimaat(plannen) rapporteren.

Het pensioenfonds is via de fiduciare vermogensbeheerder ook aangesloten bij Nature Action 100 & Platform Living Wage Financials.

Beleggingsfondsen

De beheerders van de beleggingsfondsen voeren net als de fiduciare vermogensbeheerder gesprekken met bedrijven. Flexsecurity heeft deze beheerders de opdracht gegeven namens het pensioenfonds het gesprek aan te gaan met bedrijven waar het pensioenfonds via hen in heeft geïnvesteerd. Een voorbeeld hiervan is de engagement met Deutsche Bank.

Invloed uitoefenen door te stemmen

Flexsecurity wil ondernemingen aanzetten tot een duurzamer beleid door middel van stemmen op aandeelhoudersvergaderingen. Dit doen wij via de beheerders van de beleggingsfondsen. Hoog op de agenda staan onderwerpen zoals een rechtvaardig beloningsbeleid, het bevorderen van goede arbeidsomstandigheden en het respecteren van mensenrechten.

Wij stemden via de extern vermogensbeheerders in 16% van de stemmingen tegen de voorstellen van het management. Deze voorstellen betroffen zaken als overnamebeschermingen, reorganisaties, vergoedingen van het management, aandelenuitgiften en MVB-onderwerpen.

Het pensioenfonds stemde relatief vaak tegen voorstellen van andere aandeelhouders, vooral als deze voorstellen een negatieve impact zouden hebben op de duurzaamheidsthema's van het pensioenfonds.

De tabel in Bijlage III toont een gedetailleerd overzicht van het stemgedrag per beleggingsfonds.



1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op broeikasgasreductie

4 | Sturen op duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

6 | SCREENING & UITSLUITINGEN





Screening & uitsluitingen om nadelige effecten van beleggen te voorkomen

Wettelijke uitsluitingen van landen en/of bedrijven

We willen niet beleggen in bedrijven of landen waarvoor een wettelijk besluit tot een handelsembargo door de Europese Unie (EU Sanctielijst) of de Verenigde Naties (VN Veiligheidsraad Sanctielijst) is afgegeven.

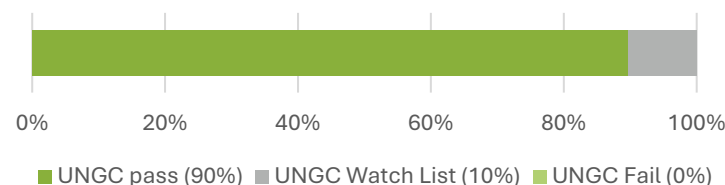
Ook wil het pensioenfonds niet beleggen in ondernemingen die betrokken zijn bij de productie, toelevering, distributie en/of verkoop van **controversiële wapens**. Clustermunitie (onderdeel van controversiële wapens) is wettelijk gezien niet geoorloofd, alleen als er binnen beleggingsfondsen voor een heel klein deel belegd wordt in deze wapens is dit wettelijk gezien toegestaan. Het pensioenfonds heeft geen beleggingen in ondernemingen die in verband worden gebracht met controversiële wapens.

Screenen van bedrijven die maatschappelijke normen ernstig overschrijden

Flexsecurity wil niet beleggen in bedrijven die ernstige negatieve impact veroorzaken op de maatschappij. Als een bedrijf dit toch doet, kiezen we ervoor om het bedrijf uit te sluiten. Om dergelijke bedrijven te identificeren gebruiken we de UN Global Compact Principles (**UNGCP**) en MSCI Red Flags voor de toetsing aan de OESO-richtlijnen als maatstaf.

Ondernemingen die negatief scoren op de UNGCP moeten doorgaans kosten maken om schade te herstellen, onder andere door juridische claims. Het overschrijden van deze normen heeft naast maatschappelijke en reputationele gevolgen dus vaak ook financiële gevolgen.

In de onderstaande figuur is te zien dat per eind 2024 niet is belegd in ondernemingen met schendingen van de UN Global Compact Principles of OESO-richtlijnen.



Figuur 7. Percentage beleggingen in de beursgenoteerde portefeuille die voldoen aan, risico lopen op schending van, of niet voldoen aan de UN Global Compact Principles (UNGCP) per eind 2024. Bijlage IV bevat een overzicht van de beleggingen die hierop worden getoetst. Bron: MSCI

Daarnaast wenst het fonds niet te beleggen in bedrijven met een CCC ESG-rating (slechte score op ESG). 0,13% procent van de portefeuille wordt nog belegd in bedrijven die slecht scoren op ESG.

Uitsluiten van bedrijven om negatieve effecten op de duurzaamheidsthema's te voorkomen

Flexsecurity heeft als doel om de negatieve impact van haar beleggingen op het milieu en de maatschappij te vermijden en het risico op waardevermindering te voorkomen. Daarom is er een inventarisatie gemaakt van belangrijke (potentiële) negatieve effecten met betrekking tot de duurzaamheidsthema's van het pensioenfonds. Een voorbeeld van zo'n negatief effect is tabaksconsumptie.

Roken brengt ernstige schade toe aan de gezondheid en daarom heeft het pensioenfonds besloten niet te willen beleggen in bedrijven die betrokken zijn bij de productie, toelevering, distributie en/of verkoop van tabak en tabak gerelateerde producten. Het pensioenfonds heeft geen beleggingen in ondernemingen die inkomsten halen uit tabak.

Ook bedrijven die actief zijn in het mijnen van kolen of het energie opwekken van energie uit kolen en de productie van teerzandolie sluiten we uit, vanwege de negatieve impact op het klimaat. De uiteindelijke lijst met landen en bedrijven waar het pensioenfonds niet in wenst te beleggen, oftewel de **uitsluitingslijst**, is gepubliceerd op de **website** van het pensioenfonds.



1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op broeikasgasreductie

4 | Sturen op duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

7 | DEFINITIELIJST





Definitielijst

Actief eigenaarschap

Actief eigenaarschap verwijst naar de betrokkenheid en verantwoordelijkheid van een investeerder bij het beheren en beïnvloeden van de (ESG-) prestaties van een bedrijf waarin wordt geïnvesteerd. Het houdt in dat de investeerder niet alleen passief toekijkt, maar actief deelneemt aan de besluitvorming en de strategie van het bedrijf.

Akkoord van Parijs

Een in december 2015 ondertekende internationale overeenkomst met als doel klimaatverandering tegen te gaan en de investering in een duurzame koolstofarme toekomst te versnellen. De centrale doelstelling is om de wereldwijde stijging van de temperatuur ruim onder 2 graden Celsius ten opzichte van het pre-industriële niveau te houden en om een inspanning te leveren die temperatuurstijging te beperken tot niet meer dan 1,5 graden.

Beleggingscyclus

Het proces waarbij het pensioenfonds zijn beleggingsstrategie bepaalt en uitvoert om rendement te genereren en aan toekomstige pensioenverplichtingen te voldoen. Dit omvat verschillende fasen, waaronder het vaststellen van doelstellingen, het selecteren van beleggingen, het monitoren van de prestaties en het periodiek herzien van de strategie.

Best-in-class

Best-in-class beleggen is een aanpak waarbij wordt gestreefd naar het selecteren van de best presterende bedrijven binnen een bepaalde sector of industrie. Bij MVB is het doel om te investeren in bedrijven die goed scoren op het gebied van duurzaamheid,

maatschappelijke impact en een goed ondernemingsbestuur. De selectie van ondernemingen die goed scoren op MVB-gebied wordt bepaald op basis van 'ESG-ratings'.

Class actions

Collectieve rechtszaken of massaschadeclaims die kunnen worden aangespannen als er duidelijke aanwijzingen zijn van (non-) financiële schade door wanbestuur.

Climate Action 100+

Climate Action 100+ is een wereldwijde coalitie van meer dan 500 institutionele beleggers die druk uitoefent op grote vervuulende bedrijven om ambitieuze klimaatdoelstellingen te stellen en actie te ondernemen om klimaatverandering tegen te gaan.

CO₂e

Een eenheid voor de impact van een broeikasgas, aangegeven als de hoeveelheid CO₂ met een equivalent effect op de opwarming van de aarde. De hoeveelheid CO₂ wordt gewoonlijk uitgedrukt in ton. Een ton is equivalent aan 1000 kg.

CO₂-intensiteit

Dit is een maatstaf die aangeeft hoeveel CO₂-uitstoot er plaatsvindt per eenheid van productie, activiteit of economische waarde. Het wordt vaak gebruikt om de milieuprestaties van bedrijven of sectoren te meten en te vergelijken. Een hoge CO₂-intensiteit geeft aan dat er veel CO₂-uitstoot is in verhouding tot de hoeveelheid geproduceerde goederen of diensten.

Controversiële wapens

Wapens met een onevenredig groot en nietsontziend effect op burgers, soms nog jaren nadat er aan een conflict een einde is gekomen, worden doorgaans aangemerkt als controversieel. In de meeste gevallen zijn dit antipersoonsmijnen, kernwapens, clusterwapens, biologische en chemische wapens, verarmd uranium en munitie van witte fosfor. De meeste wapens die als controversieel worden gezien vallen onder internationale verdragen zoals het verdrag over clustermunitie en het verdrag over het verbod op antipersoonsmijnen.

Duurzaamheidsdepot

Een duurzaamheidsdepot bij hypotheek is een regeling waarmee consumenten extra geld kunnen lenen om hun woning duurzamer te maken. Met maximaal € 25.000 of 6% van de woningwaarde kunnen ze bijvoorbeeld isolatie, dubbel glas, HR-ketels, warmtepompen en zonnepanelen installeren. Het doel is om energieverbruik te verminderen en bij te dragen aan het klimaat.

Duurzame benchmarks

Duurzame benchmarks zijn indices die de prestaties van duurzame beleggingen meten. Ze bestaan uit financiële instrumenten van bedrijven die voldoen aan duurzaamheidscriteria. Beleggers gebruiken ze om duurzaamheid in hun beleggingen te integreren en te vergelijken met traditionele indices.





Duurzame obligaties

Duurzame obligaties (ook bekend als sustainable bonds) omvatten t.o.v. **groene obligaties** een breder scala aan duurzaamheidsdoelen. Naast milieuaspecten kunnen de opbrengsten van duurzame obligaties ook worden gebruikt voor sociale projecten, zoals het bevorderen van sociale inclusie, het verbeteren van de toegang tot onderwijs en gezondheidszorg en het bevorderen van gendergelijkheid.

Engagement

Het streven om het gedrag van een onderneming te beïnvloeden waarin Flexsecurity belegt met als doel de werkwijzen op het gebied van milieu, maatschappij en/of bestuur (ESG) te verbeteren. Zo kan er met de raad van bestuur een gesprek worden aangegaan over het verbeteren van de arbeidsomstandigheden bij de bewuste onderneming.

ESG

ESG is de Engelse afkorting voor factoren op het gebied van milieu, maatschappij en bestuur (environmental, social & governance). Aan de hand van die drie centrale factoren wordt doorgaans de duurzaamheid van de activiteiten van een onderneming of van een belegging beoordeeld.

ESG-ratings

De ESG-rating is een systematiek waarbij een dataleverancier (in dit geval MSCI ESG Research) bedrijven beoordeelt op hun MVB-beleid en uitvoering daarvan. Deze beoordeling levert een score ('rating') op. De score AAA is de hoogst mogelijke rating, CCC de laagst mogelijke rating.

Fiduciair vermogensbeheerder

Het fiduciair vermogensbeheer van het pensioenfonds is uitbesteed aan Van Lanschot Kempen. Zij adviseren en integreren

alle aspecten van vermogensbeheer zoals het opstellen van de beleggingsstrategie, het samenstellen van de beleggingsmix en het actief beheren of uitbesteden van portefeuilles.

GRESB

GRESB (Global Real Estate Sustainability Benchmark) is een onafhankelijke benchmark (referentie-index) die vastgoedfondsen en -portefeuilles wereldwijd beoordeelt en vergelijkt op hun duurzaamheidsprestaties. De benchmark geeft inzicht in hoe de vermogensbeheerder, of bijvoorbeeld de lokale beheerder van een winkelcentrum, omgaat met milieu-, sociale en bestuurlijke aspecten. Op basis van de GRESB-score kan er een goede vergelijking worden gemaakt tussen verschillende vastgoedbeleggingsfondsen. Hoe hoger de GRESB score, hoe duurzamer het pensioenfonds.

Goed ondernemingsbestuur

Ook wel bekend als corporate governance, verwijst naar het geheel van regels, processen en structuren die worden gebruikt om een bedrijf effectief en verantwoord te leiden en te beheren. In de context van ESG verwijst het naar de manier waarop een bedrijf zijn bestuurlijke processen en structuren inzet om op een ethische, verantwoorde en duurzame manier te opereren. Dit omvat onder andere het waarborgen van transparantie en integriteit in besluitvorming, het beschermen van de belangen van alle belanghebbenden, het stimuleren van diversiteit en inclusie binnen de organisatie, en het aannemen van effectieve mechanismen om risico's te beheren en naleving van regelgeving te waarborgen.

Groene obligaties

Een groene obligatie is een financieel instrument dat wordt uitgegeven door bedrijven, overheden of andere organisaties om specifiek te worden gebruikt voor groene projecten.

De opbrengsten van een groene obligatie worden gebruikt om specifieke groene projecten te financieren, zoals hernieuwbare energieprojecten, energie-efficiëntie-initiatieven, waterbeheer en klimaatadaptatieprojecten. Door te investeren in groene obligaties kunnen investeerders bijdragen aan een duurzamere toekomst.

MVB

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. In dit document worden de begrippen MVB, duurzaamheid en ESG afwisselend gebruikt, maar ze hebben dezelfde betekenis.

MVB-integratie

Onder de integratie van MVB wordt in het algemeen verstaan het meewegen van (risico)factoren op het gebied van milieu, maatschappij en bestuur in financiële analyses en de besluitvorming, naast de financiële risicofactoren, met als doel de reële waarde van een bepaalde belegging te beoordelen en de beleggingsresultaten te versterken. Het bewaken van en rapporteren over dergelijke risico's in een portefeuille kan eveneens tot die integratie behoren.

MVB-beleid

In dit document staat beschreven hoe om wordt gegaan met maatschappelijk verantwoord beleggen. Het beleidsdocument is te vinden in de volgende link: [MVB-beleid](#).

Nature Action 100

Nature Action 100 is een initiatief dat zich richt op het mobiliseren van investeerders om de impact van bedrijven op de natuur en biodiversiteit te verminderen. Het is vergelijkbaar met Climate Action 100+, maar dan specifiek gericht op natuurbehoud en het bevorderen van duurzame bedrijfspraktijken die de biodiversiteit ondersteunen



OESO-richtlijnen

De OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen zijn aanbevelingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) aan bedrijven over verantwoord zakelijk gedrag. Ze bieden vrijwillige principes en normen op gebieden zoals mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu, corruptiebestrijding en consumentenbelangen, met als doel bij te dragen aan duurzame ontwikkeling en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Paris Aligned Benchmark

De Paris Aligned Benchmark (PAB) is een maatstaf die kan worden gebruikt om de prestaties van beleggingsportefeuilles te beoordelen op hun naleving van de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs.

De PAB hanteert een methodologie die is gebaseerd op de emissiereductiedoelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs. Het startpunt van het PAB-emissiereductietraject wordt bepaald aan de hand van de assetallocatie van de beursgenoteerde beleggingsportefeuille per ultimo 2019. In het eerste jaar (2020) kenmerkt de PAB zich met een reductie van 50%. Vervolgens kent het traject een verdere emissiereductie van 7% per jaar tot en met het jaar 2050.

Platform Living Wage Financials

Platform Living Wage Financials is een samenwerkingsverband van financiële instellingen en stakeholders die streven naar een leefbaar loon in wereldwijde toeleveringsketens. Ze bevorderen transparantie en verantwoordelijkheid in de financiële sector om ervoor te zorgen dat werknemers een eerlijk loon ontvangen.

Risicobeheercyclus

De risicobeheercyclus omvat het identificeren van risico's, het bepalen van de risicobereidheid, het beoordelen van risico's, het nemen van risicomitigerende maatregelen en het monitoren en evalueren van risico's. Het pensioenfonds identificeert hier duurzaamheidsrisico's mee, door middel van kwantitatieve en kwalitatieve benaderingen, zoals portefeuille-screenings en dialogen met specialisten. Risicobereidheid wordt vastgesteld voor elk materieel duurzaamheidsrisico, en het pensioenfonds neemt maatregelen om de blootstelling aan risico's te verlagen en te beheren. Monitoring vindt plaats aan de hand van risico-indicatoren en rapportages, en periodieke evaluaties zorgen ervoor dat de risicomanagementcyclus up-to-date blijft.

SDG's

SDG's, oftewel Sustainable Development Goals, zijn 17 doelen die zijn opgesteld door de Verenigde Naties om wereldwijde uitdagingen aan te pakken. Deze doelen streven naar een duurzame toekomst voor iedereen, waarbij thema's zoals armoedebestrijding, gendergelijkheid, klimaatactie en goede gezondheid en welzijn centraal staan. Ze dienen als richtlijnen en stimuleren landen, organisaties en individuen om actie te ondernemen en bij te dragen aan een betere wereld voor huidige en toekomstige generaties.

SDG-bijdrage

De SDG-bijdrage geeft aan hoeveel positieve én/of negatieve invloed de activiteiten van een bedrijf hebben op specifieke SDG's. De score houdt rekening met hoe ondernemingen de negatieve effecten beperken en hoe zij gebruik maken van bestaande en nieuwe mogelijkheden om positief bij te dragen aan de SDG's.

Voor elk van de 17 SDG's wordt de impact van een bedrijf bepaald aan de hand van drie pijlers:

- de producten en diensten van het bedrijf;
- de bedrijfsvoering van het bedrijf;
- de betrokkenheid bij en de snelheid van reageren op controverses.

Op basis van deze drie pijlers wordt per bedrijf een score tussen -10 (sterk negatieve SDG bijdrage) tot +10 (sterk positieve SDG bijdrage) berekend.

Indien een bedrijf bijvoorbeeld een +10 score heeft wordt 100% van de beleggingswaarde beschouwd als positieve bijdrage op de desbetreffende SDG. Indien de score bijvoorbeeld -4 is dan wordt 40% van de beleggingswaarde beschouwd als negatieve bijdrage op de desbetreffende SDG.

SFDR

De verordening met betrekking tot informatieverschaffing over duurzaamheid wordt in de wandelgangen meestal aangeduid via de Engelse afkorting SFDR (voor Sustainable Finance Disclosure Regulation). Met deze verordening wil de Europese Unie (EU) duurzaamheid in de financiële sector stimuleren. Van deelnemers aan financiële markten, zoals vermogensbeheerders, beleggingsorganisaties, pensioenfonds en verzekeraars, wordt verwacht dat ze informatie verschaffen over de gehanteerde duurzaamheidspraktijken en de ESG-factoren die bij het besluitvormingsproces voor beleggen in overweging zijn genomen. Het doel van de SFDR is om transparantie te verschaffen aan beleggers, onder andere door een classificatie (artikel 6-, 8- of 9) in te voeren die van toepassing is op alle beleggingsproducten die binnen de EU worden verkocht.



Sociale obligaties

Obligaties die worden uitgegeven om financiering te verschaffen voor projecten met een sociaal doel. Deze obligaties worden uitgegeven door overheidsinstellingen, ontwikkelingsbanken, non-profitorganisaties en bedrijven die zich inzetten voor maatschappelijke doelen.

Stranded Assets

Stranded assets zijn bezittingen die hun waarde verliezen of niet meer winstgevend zijn vanwege veranderingen in de markt of regelgeving. Bijvoorbeeld, als we overstappen naar duurzame energiebronnen, kunnen fossiele brandstoffen of infrastructuur overbodig worden. Dit kan leiden tot financiële verliezen voor bedrijven en investeerders, omdat deze bezittingen niet meer nuttig of rendabel zijn.

Transitierisico

Verwijst naar de potentiële financiële en operationele risico's die bedrijven kunnen lopen tijdens de overgang naar een duurzamere economie. Dit risico ontstaat doordat er veranderingen kunnen optreden in wet- en regelgeving, marktvraag en technologie die invloed hebben op bedrijven die afhankelijk zijn van niet-duurzame praktijken. Bedrijven die niet tijdig kunnen aanpassen aan deze veranderingen kunnen financiële verliezen, reputatieschade en marktaandeelverlies ervaren. Daarom is het belangrijk voor bedrijven om transitierisico's te identificeren en proactieve maatregelen te nemen om zich aan te passen aan een duurzame economie.

Uitsluitingslijst

De uitsluitingslijst is een lijst van bedrijven, landen of overheden waarin het pensioenfonds niet wenst te investeren vanwege ethische, sociale of milieuoverwegingen.

UNGCP

UNGCP staat voor United Nations Global Compact Principles, wat in het Nederlands het "Global Compact van de Verenigde Naties" betekent. Het is een initiatief van de Verenigde Naties dat tot doel heeft om bedrijven aan te moedigen en te ondersteunen bij het implementeren van universeel geaccepteerde duurzaamheidsprincipes en het bevorderen van verantwoord en ethisch ondernemerschap. Er wordt getoetst of een bedrijf betrokken is geweest bij een UNCP schending. Dit leidt tot een Pass, Fail of Watch List score. Een *Fail* betekent dat het bedrijf betrokken is bij controversiële zaken die op grote schaal schade veroorzaken. Een *Watch List* score wordt toegekend als het bedrijf betrokken is bij een controversiële zaak die (nog) niet direct als een schending van de Global Compact beoordeeld kan worden, bijvoorbeeld omdat een zaak nog onderwerp is van een gerechtelijke procedure.



1 | Kernpunten & vooruitblik

2 | MVB overtuigingen & aanpak

3 | Sturen op broeikasgasreductie

4 | Sturen op duurzaamheidsthema's

5 | MVB-integratie & actief eigenaarschap

6 | Screening & uitsluitingen

7 | Definitielijst

8 | Bijlagen

8 | BIJLAGEN





Bijlagen

Bijlage I: Overzicht vermogensfondsen en -mandaten per eind 2024

Beleggingscategorie	Mandaat en vermogensbeheerder/beleggingsinstelling	Omvang in € (in mln.)	Percentage in portefeuille	Best In Class	Active ownership	Relative Carbon Footprint (RCF) Bijdrage	In scope voor ESG metingen
Aandelen ontwikkeld Wereld	Northern Trust World Small Cap ESG Low Carbon Index	35,5	5,3%	Nee	Ja	2,5	Ja
	Northern Trust World Custom ESG Equity Index	182,3	27,1%	Nee	Ja	13,8	Ja
	Northern Trust World SDG Screened Low Carbon Index	51,7	7,7%	Ja	Ja	1,1	Ja
Aandelen opkomend Wereld	Northern Trust Emerging Markets Custom ESG Equity Index	16,3	2,4%	Nee	Ja	3,9	Ja
	Northern Trust Emerging Markets ESG Leaders Equity Index	16,4	2,4%	Ja	Ja	3,7	Ja
Bedrijfsobligaties	abrdn Euro Corporate Sustainable Bond	11,1	1,7%	Nee	Ja	1,0	Ja
	iShares ESG Screened Euro Corporate Bond Index (IE)	33,4	5,0%	Ja	Ja	3,9	Ja
	L&G ESG Euro Corporate Bond	9,1	1,4%	Ja	Ja	0,4	Ja
LDI-producten	Insight LDI Sol Plus 20y	9,9	1,5%	Nee	Nee		Nee
	Insight LDI Sol Plus 30y	0,2	0,0%	Nee	Nee		Nee
Niet-genoteerd vastgoed	Altera Vastgoed-Woningen	19,0	2,8%	Nee	Nee		Nee
	Bouwinvest Dutch Institutional Residential NV.	16,2	2,4%	Nee	Nee		Nee
	CBRE Dutch Office FGR	2,8	0,4%	Nee	Nee		Nee
	CBRE Dutch Residential FGR	25,2	3,8%	Nee	Nee		Nee
	CBRE Dutch Retail FGR	2,1	0,3%	Nee	Nee		Nee
Hypothecaire leningen	AeAM Dutch Mortgage 3 - Sub NHG	1,4	0,2%	Nee	Ja		Nee
	AeAM Dutch Mortgage 3 - Sub non-NHG	21,1	3,1%	Nee	Ja		Nee
	AeAM Dutch Mortgage	21,6	3,2%	Nee	Ja		Nee
	AeAM Dutch Mortgage 3 NHG com	-	0,0%	Nee	Nee		Nee
	AeAM Dutch Mortgage 3 non	-	0,0%	Nee	Nee		Nee





Beleggingscategorie	Mandaat en vermogensbeheerder/beleggingsinstelling	Omvang in € (in mln.)	Percentage in portefeuille	Best In Class	Active ownership	Relative Carbon Footprint (RCF) Bijdrage	In scope voor ESG metingen
Onderhandse leningen	ICG Senior Debt Partners 3	6,7	1,0%	Nee	Nee		Nee
	ICG Senior Debt Partners EUR com	-	0,0%	Nee	Nee		Nee
	European Direct Lending Pool IX com	-	0,0%	Nee	Nee		Nee
	European Direct Lending Pool IX ins	3,1	0,5%	Nee	Nee		Nee
	European Direct Lending Pool (Master)	11,9	1,8%	Nee	Nee		Nee
Staatsobligaties	Flexsecurity Vastrentend Mandaat	103,7	15,4%	Nee	Nee		Nee
	Northern Trust High Quality Euro Government Bond Index	29,7	4,4%	Nee	Ja		Nee
	Vanguard 20+ Year Euro Treasury Index	22,6	3,4%	Nee	Ja		Nee
Geldmarkt middelen	Uitgestelde Opbr. NT CCF EUR	0,3	0,0%	Nee	Nee		Nee
	Uitgestelde Opbr. NT Eur Value ESG A EUR	0,0	0,0%	Nee	Nee		Nee
	Goldman Sachs Euro Liquid Reserves	5,7	0,8%	Nee	Ja	0,0	Ja
	BlackRock ICS Euro Liquidity	10,3	1,5%	Nee	Ja	0,0	Ja
Totaal		669,5	100%	16%	70%	30,4	55%



Bijlage II: Engagements door fiduciair vermogensbeheerder

Het totale aantal engagements bedroeg 115 en had betrekking op 103 bedrijven.¹ Van dat totaal waren er 110 gericht op verandering; deze dialoog werd gevoerd door de portefeuillebeheerders en specialisten duurzaamheid en impactbeleggen. In de meeste gevallen betrof het milieukwesties (54) en bestuurskwesties (34).

Engagements door de fiduciair vermogensbeheerder 2024

Bedrijven	Engagements		
	Bewustwording	Verandering	Totaal
Aantal bedrijven	31	72	103
Aantal engagements	31	84	115

Engagements door de fiduciair vermogensbeheerder 2024 per thema

	Engagements voor bewustwording	Engagements voor verandering
Milieu	11	43
Maatschappij	13	21
Bestuur	7	20
Totaal	31	84

De 84 engagements gericht op verandering kunnen als volgt worden onderverdeeld naar thema.

Milieu (43)

- Verlagng van CO₂-emissies
- Impact van producten en diensten op milieu
- Gebruik van natuurlijke hulpbronnen
- Biodiversiteit

Maatschappij (21)

- Leefbaar loon
- Fatsoenlijke werkomstandigheden
- Conflictgebieden

Goed bestuur (20)

- Kwaliteit van management
- Beloning

¹ Met een onderneming kan over meerdere thema's tegelijkertijd een dialoog worden gevoerd. Deze dialoog kan gericht zijn op zowel bewustwording als verandering. Dit kan tot enige overlapping leiden.





Bijlage III: Stemgedrag in 2024

Beleggingsfonds (aandelen wereldwijd)	Aantal	Percentage
Northern Trust World SDG Screened Low Carbon Index		
Aantal agendapunten om op te stemmen	9599	100%
Aantal keer voor management gestemd	7208	75%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	2391	25%
Northern Trust World Custom ESG Equity Index Fund		
Aantal agendapunten om op te stemmen	20486	100%
Aantal keer voor management gestemd	18718	91%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	1768	9%
Northern Trust World Small Caps ESG Low Carbon Equity Index Fund		
Aantal agendapunten om op te stemmen	36335	100%
Aantal keer voor management gestemd	32888	95%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	3447	5%

Beleggingsfonds (aandelen opkomende markten)	Aantal	Percentage
Northern Trust Emerging Markets Custom ESG Equity Index Fund		
Aantal agendapunten om op te stemmen	22283	100%
Aantal keer voor management gestemd	18355	82%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	3928	18%
Northern Trust Emerging Markets ESG Leaders Equity Index Fund		
Aantal agendapunten om op te stemmen	6272	100%
Aantal keer voor management gestemd	5191	83%
Aantal keer tegen management gestemd of onthouden van stemmen	1081	17%

Meer informatie over de uitvoering van het stembeleid die de aandelenbeheerder van het pensioenfonds voert;

Northern Trust

<https://www.northerntrust.com/united-kingdom/what-we-do/investment-management/stewardship/proxy-voting-policies>

Meer informatie over de uitvoering van de dialoog die de fiduciair vermogensbeheerder van het pensioenfonds voert;

Van Lanschot Kempen

<https://www.vanlanschotkempen.com/nl/duurzaamheid>

Op deze website wordt het jaarverslag van de fiduciaire vermogensbeheerder gepubliceerd, inclusief inzicht in de dialoog met individuele ondernemingen (naast inzicht in de collectieve initiatieven).

Daarnaast verwijzen we naar de websites van onze externe vermogensbeheerders (zie Bijlage I) voor meer inzicht in de dialoog die zij mede namens Flexsecurity voeren.





Bijlage IV: Overzicht SDG bijdrage vermogensfondsen per eind 2024 per miljoen geïnvesteerd vermogen

Beleggingsfonds	SDG 1	SDG 2	SDG 3	SDG 4	SDG 5	SDG 6	SDG 7	SDG 8	SDG 9	SDG 10	SDG 11	SDG 12	SDG 13	SDG 14	SDG 15	SDG 16	SDG 17
abrdn Euro Corporate Sustainable Bond Fund	1.4	0.6	2.5	0.0	2.4	1.1	1.7	1.2	3.4	3.3	0.8	0.9	2.0	0.6	0.7	1.9	3.1
BlackRock ICS Euro Liquidity Fund	0.3	0.2	0.8	0.0	0.7	0.3	0.5	0.2	0.7	0.8	0.0	0.2	0.1	0.3	0.2	0.3	0.6
Goldman Sachs Euro Liquid Reserves Fund	0.3	0.1	0.5	0.0	0.4	0.2	0.3	0.2	0.4	0.5	0.0	0.2	0.0	0.1	0.1	0.2	0.4
iShares ESG Screened Euro Corporate Bond Index Fund	3.6	1.2	8.1	0.0	7.6	3.3	4.7	3.3	11.0	10.4	2.5	3.2	6.0	1.6	2.6	7.3	9.9
L&G ESG Euro Corporate Bond Fund	0.8	0.2	1.9	0.0	1.7	0.5	1.0	0.7	2.5	2.4	0.7	0.5	1.2	0.3	0.5	1.7	2.3
Northern Trust Emerging Markets Custom ESG Equity Index Fund	0.6	-0.1	2.4	0.0	1.1	1.1	0.2	-0.2	3.6	3.5	0.4	0.3	-0.3	-0.1	-0.3	2.9	4.4
Northern Trust Emerging Markets ESG Leaders Equity Index Fund	0.6	0.1	2.8	0.0	1.3	1.7	0.9	0.6	4.2	3.6	0.5	0.4	0.6	0.0	-0.2	3.1	4.8
Northern Trust World Custom ESG Equity Index Fund	10.2	-0.9	32.0	-1.5	27.0	10.3	6.1	-14.1	54.4	39.4	6.0	13.9	27.9	5.3	-2.2	44.4	49.7
Northern Trust World SDG Screened Low Carbon Index Fund	3.2	0.2	13.5	-0.6	8.6	3.4	5.5	-1.9	16.5	14.4	2.6	4.6	11.5	2.6	0.2	13.6	14.7
Northern Trust World Small Cap ESG Low Carbon Index Fund	0.7	-0.6	2.0	0.2	1.6	-3.2	-4.9	-3.3	5.1	6.6	1.0	-4.6	-4.7	-0.4	-1.4	7.4	6.6



Bijlage V: Toelichting klimaatdata

Klimaatdata wordt via de fiduciair vermogensbeheerder verzameld voor de categorieën aandelen, = bedrijfsobligaties en geldmarktfondsen via de dataprovider ISS ESG. Het proces is op hoofdlijnen als volgt:

- Klimaatdata van ondernemingen worden verzameld uit de jaarverslagen en andere publieke bronnen. In dit rapport wordt gebruik gemaakt van de jaarverslagen per eind 2023 Wereldwijd rapporteren ongeveer 3000 grote ondernemingen over hun emissie.
- Alle data worden gecontroleerd op betrouwbaarheid en wanneer nodig verwijderd.
- Een schatting wordt gemaakt voor de emissie van niet-rapporterende bedrijven. Uit historische data blijkt dat de accuraatheid verschilt per sector maar minder dan 30% afwijkt.
- Emissie wordt toegekend aan de portefeuille op basis van eigenaarschap van de onderneming. Als het pensioenfonds 0,1% van een onderneming bezit krijgt het bijvoorbeeld 0,1% van de emissie toegewezen.

De scope 3 emissies worden vastgesteld conform het CO₂e /GHG-protocol. Omdat er nog onvoldoende bedrijven over rapporteren wordt per sector vastgesteld wat de emissie in de waardeketen is en aan het bedrijf toegekend. Scope 3 is dus niet geschikt om individuele bedrijven te beoordelen.

Alle afbeeldingen gebruikt in dit verslag zijn afkomstig van <https://unsplash.com>. Voor de gratis afbeeldingen verleent Unsplash een onherroepelijke, niet-exclusieve, wereldwijde auteursrechtlicentie om foto's kosteloos te downloaden, te kopiëren, te wijzigen, te distribueren, uit te voeren en te gebruiken zonder toestemming van of toeschrijving aan Unsplash of de fotograaf zelf.

Daarnaast zijn er in dit verslag ook afbeeldingen gebruikt die zijn verkregen via een actief Unsplash+ abonnement. Deze Unsplash+ afbeeldingen zijn gedownload en gebruikt in overeenstemming met de Unsplash+ voorwaarden, die een niet-exclusieve, wereldwijde licentie bieden voor gebruik in een onbeperkt aantal projecten en media. De distributie van dit verslag voldoet aan de licentievoorwaarden van Unsplash+, inclusief alle relevante gebruiksbeperkingen en -rechten.